

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

УДК 347.736

DOI <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2024-1.18>**В. В. Красуцький, доктор філософії у галузі права (PhD)**

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ НА БАЗІ ПІДПРИЄМСТВА, ЩОДО ЯКОГО ВІДКРИТО ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ ПРО БАНКРУТСТВО

Наразі має місце тенденція щодо зниження платоспроможності підприємств в Україні, що викликано безпековою ситуацією в Україні, а тому як і під час воєнного стану, так і після його закінчення можна прогнозувати появу ряду підприємств, які через знищення необоротних активів, зменшення кількості споживачів продукції, втрату господарських зв'язків не зможуть належним чином виконувати зобов'язання перед своїми кредиторами.

Проаналізовано, що санацію підприємства, введenu після закінчення процедури розпорядження майном, так і введено внаслідок відновлення діяльності підприємства, визнаного банкрутом, можна розглядати як інвестиційні проекти, метою яких за допомогою укладення різних правочинів, наприклад, договору новації, часткового списання боргу, є як відновлення платоспроможності боржника, так і отримання певних економічних вигод, в тому числі за участі санатора (інвестора), що проявив певну зацікавленість з різних причин до майнових активів боржника або банкрута.

Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затвердженої наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23.02.1998 була прийнята з метою визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємств та організацій, прискорення реалізації інвестиційних проектів, заохочення до інвестицій вітчизняних та іноземних підприємств, надання методичної допомоги спеціалістам, які займаються розробкою заходів з проведення оздоровлення виробничої сфери.

Встановлено відсутність чітких критеріїв та порядку проведення інвестиційних проектів, що унеможливує ефективну реалізацію інвестиційних проектів, завдяки яким можна було б відновити платоспроможність даного підприємства.

Зроблено висновок про необхідність сформувати оновлені методики здійснення інвестиційної діяльності підприємств, що в тому числі знаходяться у безпосередній близькості до зони проведення бойових дій та прийняти нормативно-правовий акт, яким було б врегульовано процедуру проведення оцінки інвестиційного проекту на базі підприємства, щодо якого відкрито провадження у справі про банкрутство.

Ключові слова: банкрутство, кредитор, боржник, інвестиційний проект, відновлення платоспроможності.

V. V. Krasutskyi. Legal regulation of the implementation of investment projects on the basis of an enterprise that is in bankruptcy proceedings

There is a tendency to reduce the solvency of enterprises in Ukraine, which is caused by the security situation in Ukraine. A number of enterprises will not be able to properly fulfill their obligations to their creditors during the martial law and after its end due to the destruction of non-current assets, a decrease in the number of consumers of products, and the loss of economic ties.

It has been analyzed that the rehabilitation of the enterprise introduced after the end of the property disposal procedure, as well as the possibility of reviving the activities of the enterprise declared bankrupt, can be considered as investment projects, the purpose of which is to restore solvency through the conclusion of various transactions, for example, a novation agreement, partial debt write-off the debtor, as well as obtaining certain economic benefits, including a sanatorium (investor), which has shown a certain interest for various reasons in the property assets of the debtor or bankrupt.

The method of integral assessment of the investment attractiveness of enterprises and organizations, approved by the order of the Agency for the Prevention of Bankruptcy of Enterprises and Organizations No. 22 dated 23.02.1998 [12] was adopted with the aim of determining the integral indicator of the investment attractiveness of enterprises and organizations, accelerating the implementation of investment projects, encouraging domestic investments and foreign entrepreneurs, providing methodological assistance to specialists who are engaged in the development of measures to improve the industrial sphere.

It was established that there are no clear criteria and procedure for carrying out investment projects, which makes it impossible to effectively implement investment projects, thanks to which it would be possible to restore the solvency of this enterprise.

It was concluded that it is necessary to form updated methods of investment activities of enterprises, including those located in the immediate vicinity of the hostilities zone and to adopt a normative legal act that would regulate the procedure for carrying out an assessment of an investment project on the basis of an enterprise in respect of which bankruptcy proceedings have been opened.

Key words: bankruptcy, creditor, debtor, investment project, recovery of solvency.

Постановка проблеми. Розвиток міжнародного співробітництва та євроінтеграційні процеси вимагають удосконалення законодавства України у сфері захисту прав та інтересів суб'єктів правовідносин, що

виникають між кредиторами та боржником. Наразі має місце тенденція щодо зниження платоспроможності підприємства в Україні, що викликано безпековою ситуацією в Україні, а тому як і під час воєнного стану, так і після його закінчення можна прогнозувати появу ряду підприємств, які через знищення необоротних активів, зменшення кількості споживачів продукції, втрату господарських зв'язків не зможуть належним чином виконувати зобов'язання перед своїми кредиторами.

Особливо це проявляється у випадку встановлення ознак неплатоспроможності боржника, внаслідок чого щодо нього у межах справи про банкрутство відкривається ліквідаційна процедура, за результатами проведення якої фактично в абсолютній більшості випадків не можливо розрахуватись з кредиторами.

При цьому, як санацію підприємства, введenu після закінчення процедури розпорядження майном, так і можливість відновлення діяльності підприємства, визнаного банкрутом, можна розглядати як інвестиційні проекти, метою яких за допомогою укладення різних правочинів, наприклад, договору новації, часткового списання боргу, є як відновлення платоспроможності боржника, так і отримання певних економічних вигод, в тому числі за участі санатора (інвестора), який проявив певну зацікавленість до майнових активів чи єдиного майнового комплексу з різних причин.

Також механізмами відновлення платоспроможності підприємств можуть бути різноманітні міжнародні інституції та інвестиційні фонди, які зможуть проінвестувати у відновлення діяльності підприємств, які потенційно можуть бути прибутковими, але для розуміння специфіки здійснення господарювання в Україні їм необхідно розуміти чітко механізм такого інвестування, можливих рівнів дохідності і рентабельності діяльності таких підприємств, і ризиків, що виникають, особливо якщо відкрито провадження у справі банкрутства, що містить саме по собі певне негативне сприйняття.

У зв'язку з цим видається за необхідне дослідити стан правового регулювання реалізації інвестиційних проектів, що мають свою зовнішню вираженість у вигляді участі як санатор у межах справи про банкрутства, а також визначення критеріїв ефективності та доцільності введення відповідних процедур санації і наслідків її проведення.

Як відомо, інвестиції є основою розвитку підприємства, галузі, держави, і навіть кожної фізичної особи окремо, а тому інвестиційна активність впливає на функціонування економічної діяльності, економічний і соціальний розвиток відповідного суб'єкта, а тому вказана сфера є пріоритетною з точки зору її правового регулювання. Завдяки інвестиціям на підприємстві поліпшується матеріально-технічна база, виробництво, проводяться науково-дослідні роботи, в тому числі це може стосуватися підприємств, щодо яких відкрито провадження у справі про банкрутство або які визнані банкрутом і які мають значний обсяг ліквідних необоротних активів, кваліфіковану робочу силу, об'єкти інтелектуальної власності, що в подальшому, в тому числі шляхом санатора, який виступатиме інвестором, може призвести до відновлення платоспроможності боржника і проведення розрахунків з його кредиторами, працівниками тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В сучасному українському праві проблематика теоретичні та практичні питання конкурсного права досліджувались такими наступними науковцями, як О. А. Беяневич [1], О. В. Васьковський [2], І. О. Вечірко [3], Л. І. Грабован [5], С. В. Жуков [7], Д. В. Мандичев [11], Б. М. Поляков [15], Р. Б. Поляков [16], П. Д. Пригуза [18] та іншими.

В свою чергу питання щодо теоретичних та прикладних аспектів дослідження характеристик інвестування знайшли відображення у наукових роботах таких вчених-економістів, як М. І. Бирка, Т. В. Білоног, Я. І. Веселовська, О. М. Гончаренко, І. В. Колос, М. О. Криклива, Т. В. Майорова, Д. Ю. Мамотенко, М. Ф. Мельник, П. П. Микитюк, С. В. Онікієнко, К. В. Орехова, О. В. Орлик та ін.

Метою статті є встановлення сучасних тенденцій реалізації інвестиційних проектів на базі підприємства, щодо якого відкрито провадження у справі про банкрутство, виявлення недоліків правового регулювання вказаних правовідносин з метою формулювання напрямків проведення змін у діюче законодавство України у вказаній сфері.

Результати дослідження. У ст. 326 Господарського кодексу України [4] наведене поняття інвестиції в галузі господарювання: довгострокові вкладення різних видів майна, інтелектуальних цінностей та майнових прав в об'єкти господарської діяльності, з метою отримання прибутку чи досягнення іншого соціального ефекту, а згідно з ч. 1 ст. 1 Закону України «Про інвестиційну діяльність» [19] інвестиції – усі види майнових та інтелектуальних коштів, які вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток чи досягається соціальний ефект.

При цьому інвестиції підрозділяються на капітальні, фінансові та реінвестиції.

Основою інвестиційної діяльності підприємства в Україні, зазвичай, є реальне інвестування, а саме це вкладення в будівництво та запровадження в дію нових основних фондів; купівля нерухомості; придбання об'єктів приватизації й інші об'єкти реального інвестування, що в тому числі пояснюються нерозвиненістю фондового ринку України, а й низкою переваг, зокрема забезпеченням інфляційного захисту інвестицій і отримання більшої віддачі вкладеного капіталу.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про інвестиційну діяльність» [19] об'єктами інвестиційної діяльності може бути будь-яке майно, зокрема, основні фонди і обігові кошти в усіх галузях та сферах народного

господарства, цінні папери, цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, а також майнові права.

Прикладом нормативного регулювання реалізації інвестиційних проектів є Порядок та методологія проведення оцінки інвестиційного проекту із значними інвестиціями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 312 від 12.03.2024 [17] визначає процедуру проведення оцінки інвестиційного проекту із значними інвестиціями, а відповідно до п. 16 цього Порядку Міністерство економіки України узагальнює результати аналізу інвестиційного проекту та проекту спеціального інвестиційного договору.

Отже, встановлено, що нормативно-правовими актами України встановлено у багатьох випадках процес підготовки та реалізацій інвестиційних проектів.

Правовою основою інвестування щодо підприємства, яке перебуває у процедурах банкрутства, є ч. 9 ст. 45 Кодексу України з процедур банкрутства, якою встановлено, що фізичні особи та/або юридичні особи, які бажають взяти участь у санації боржника (інвестори, санатори), можуть подати розпоряднику майна заяву про участь у санації боржника та свої пропозиції щодо санації боржника (план санації тощо). Втім, виходячи з аналізу норм Кодексу України з процедур банкрутства, такі особи можуть звернутись з таким зверненням і під час ліквідаційної процедури відповідно до ліквідатора.

У Методиці інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, затвердженої наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 22 від 23.02.1998 [12] (надалі – Методика) встановлено дефініцію, що інвестиційний проект – документ, що містить необхідні розрахунки та обґрунтування, які підтверджують доцільність здійснення інвестиційної діяльності з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробничу і соціальну сфери.

У процесі прийняття інвестиційних рішень щодо реалізації окремих альтернативних проектів вирішальну роль відіграє оцінка їхньої ефективності. З метою отримання результатів такої оцінки за кожним з проектів, що розглядаються, має бути проведено відповідний фінансовий аналіз.

Сучасний аналіз ефективності інвестиційних проектів виходить за межі традиційного економічного аналізу і набуває різних форм та видів залежно від цілей дослідження та етапів життєвого циклу проекту, зокрема: фінансово-економічний аналіз, правовий аналіз, експрес-аналіз, стратегічний аналіз, технічний аналіз, комерційний аналіз, інституціональний аналіз, аналіз інвестиційних ризиків, екологічний аналіз тощо [6, с. 54].

Необхідно враховувати положення ст. 44 і 59 Кодексу України з процедур банкрутства [8], якими врегульовано основні наслідки введення процедури розпорядження майном боржника і відкриття ліквідаційної процедури щодо боржника, визнаного банкрутом.

Проблема діяльності деяких підприємств також може полягати в тому, що активи підприємств можуть знаходитися на території, що входять до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України № 309 від 22.12.2022.

Також наявні об'єктивні обмеження для реалізації інвестиційних проектів, оскільки указом Президента України № 64/2022 від 24.02.2022 «Про введення воєнного стану в Україні» у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України введено в Україні воєнний стан із 05 год. 30 хв. 24.02.2022 строком на 30 діб, і наразі указом Президента України № 49/2024 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 год. 30 хв. 05.02.2024 строком на 90 діб.

При цьому, у контексті відновлення платоспроможності боржника, видається ефективною норма, закріплена у ч. 3 ст. 52 Кодексу України з процедур банкрутства [8], відповідно до якої податковий борг, який виник у строк, що передував трьом рокам до дня проведення зборів кредиторів, які затверджують план санації, визнається безнадійним та списується, а податковий борг, який виник пізніше, розстрочується (відстрочується) або списується на умовах плану санації, які повинні бути не гіршими, ніж умови задоволення вимог кредиторів, які голосували за схвалення плану санації, а також розмір та порядок задоволення вимог, які були б застосовані у разі введення процедури ліквідації.

Слід зазначити, що згідно з ч. 1 ст. 24 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» договір оренди припиняється у разі визнання орендаря банкрутом, але відповідно до ч. 1 ст. 31 Закону України «Про оренду землі» договір оренди землі припиняється у разі ліквідації юридичної особи – орендаря, а юридична особа вважається ліквідованою з моменту внесення запису про її припинення до державного реєстру, і право оренди юридичної особи припиняється автоматично на підставі абзацу 6 ч. 1 ст. 31 Закону України «Про оренду землі».

Таким чином, можна прийти до висновку, що від статусу власника земельної ділянки залежить момент припинення строку дії договору оренди земельної ділянки, а безпосередньо припинення дії такого договору може негативно вплинути на цілісність та інвестиційну привабливість нерухомого та рухомого майна банкрута, розташованого на такій земельній ділянці, що не сприяє відновленню платоспроможності боржника.

Можна зустріти судову практику, коли фактично земельна ділянка продовжує перебувати у володінні боржника і не передається новому орендарю через відсутність останнього або з інших причин, а відповідно боржник звільняється від орендної плати за земельну ділянку через припинення дії договору.

Враховуючи наведене, видається за необхідне створити правовий механізм оцінки ліквідатором, комітетом кредиторів та господарським судом можливості використання земельної ділянки у разі надходження від третіх осіб пропозицій щодо відновлення платоспроможності боржника.

Методика була прийнята з метою визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємств та організацій, прискорення реалізації інвестиційних проектів, заохочення до інвестицій підприємств, надання методичної допомоги спеціалістам у сфері розробки заходів щодо оздоровлення виробничої сфери.

Відповідно до вказаної Методики, інтегральна оцінка дає змогу поєднати в одному показнику багато різних за назвою, одиницями виміру, вагомістю та іншими характеристиками чинників, що дозволяє спростити процедуру оцінки конкретної інвестиційної пропозиції.

У практичному використанні метод інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств забезпечує достатньо об'єктивне бачення фінансової ситуації на підприємстві, в яке передбачається інвестиційне вкладення, але відсутність чітких критеріїв та порядку проведення інвестиційних проектів унеможливує ефективну реалізацію інвестиційних проектів, завдяки яким можна було б відновити платоспроможність даного підприємства, а тому незважаючи на значні науково-практичні напрацювання, доводиться констатувати, що існує певна кількість невирішених питань, які стосуються здійснюваних суб'єктом господарювання процедур під час аналізу інвестиційних проектів.

На підприємствах, визнаних банкрутом, відповідальним за проведення аналізу інвестиційних проектів та його перевірки (рецензування) може бути ліквідатор, а функції щодо доцільності й раціональності інвестиційного проекту може виконувати комітет кредиторів.

Необхідно зазначити, що Методика є достатньо застарілою, зокрема через зміну форм фінансової звітності, а тому видається за необхідне сформувати нові критерії успішності інвестиційних проектів щодо підприємств, які перебувають у процедурах банкрутства (розпорядження майном або ліквідаційної процедури), а процедура санації підприємства як до відкриття провадження у справі про банкрутство, так і після відкриття провадження у справі про банкрутство фактично є одним із видів інвестиційних проектів, втім який не містить достатньо визначених якісних та кількісних характеристик, зокрема було б доцільно належним чином встановити мінімальні вимоги щодо ефективності інвестиційного проекту, періоду окупності, який в контексті, що досліджується, повинен відповідати строку, протягом якого підприємство зможе відновити платоспроможність, встановити вимоги щодо залучення третіх осіб до здійснення інвестиційної діяльності у підприємство, особливо в умовах воєнного стану в Україні та післявоєнної відбудови, внаслідок чого деякі підприємства знаходяться у незадовільному фінансовому становищі.

Залежно від потреб суспільства, для проведення поглибленого економічного аналізу інвестиційної діяльності можуть бути використані й інші методи оцінки рентабельності інвестицій.

При цьому при відновленні платоспроможності боржників необхідно враховувати не тільки показники фінансового стану підприємств, але й наслідки, до яких можуть призвести реалізація інвестиційного проекту у межах справи про банкрутство або навпаки відсутність таких дій, але й, наприклад, екологічну складову у випадку, коли у власності боржника перебувають речовини, що підлягають утилізації чи знищенню, що вимагає додаткового залучення коштів. В свою чергу інвестор може взяти тягар щодо вирішення цієї проблеми на себе.

Враховуючи наведене, видається, що показники ефективності інвестиційного проекту повинні розглядатися у сукупності, системно і необхідно впроваджувати нові критерії здійснення інвестиційної діяльності або реалізації інвестиційних проектів, в тому числі на підприємствах, що перебувають у процедурах банкрутства.

Висновки і перспективи. Інвестиційна діяльність є пріоритетною ціллю правового регулювання приватно-правових відносин, що викликано необхідністю забезпечення підприємством або іншим суб'єктом інвестування збереження коштів та мінімізації ризиків.

Діяльність підприємства, що перебуває у ліквідаційній процедурі у межах справи про банкрутство, полягає у формуванні ліквідаційної маси, до якого за загальним правилом включається все наявне, окрім певних винятків, майно боржника, його оцінці, виставленні на торги, реалізації і розрахунками з кредитором, крім випадків, якщо є можливість відновити платоспроможність підприємства шляхом введення процедури санації.

Видається за необхідне створити правовий механізм оцінки ліквідатором, комітетом кредиторів та відповідним господарським судом можливості використання земельної ділянки у разі надходження від третіх осіб пропозицій щодо відновлення платоспроможності боржника.

У зв'язку з цим, з метою підвищення ефективності і її превалювання над формальністю, видається за необхідне сформувати оновлені методики здійснення інвестиційної діяльності підприємств, що в тому числі знаходяться у безпосередній близькості до зони проведення бойових дій.

Виглядає доцільним прийняття нормативно-правового акту, яким було б врегульовано процедуру проведення оцінки господарським судом, комітетом кредиторів та зборами кредиторів інвестиційного проекту на базі підприємства, щодо якого відкрито провадження у справі про банкрутство.

Висновок щодо реалізації інвестиційного проекту повинен включати аналіз фінансових, соціальних показників інвестиційного проекту, екологічних наслідків реалізації інвестиційного проекту, ризиків реалізації інвестиційного проекту.

Фактично проведений аналіз буде основою для складання плану санації, який відповідно до положень Кодексу України з процедур банкрутства схвалюється зборами кредиторів, класами незабезпечених та забезпечених кредиторів, і затверджується ухвалою господарського суду. Також результати аналізу можуть бути використані для залучення інших інвесторів, в тому числі іноземних.

Відновлення платоспроможності банкрута у межах справи про банкрутство можливе лише на основі ефективних інвестиційних проектів та рішень, а тому управління цією ефективністю вимагає від підприємства наукової оцінки інвестиційних рішень і найбільш оптимального вибору, що повинно бути нормативно врегульовано.

Список використаних джерел:

1. Беляневич О. А. Про особливості застосування норм про позовну давність у справах про банкрутство. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 10. С. 8.
2. Васьковський О. В. Судові процедури у справах щодо неплатоспроможності та банкрутства юридичних осіб: сутність. *Право України*. Київ : ТОВ «Видавничий Дім «АртЕк», 2021. № 7. С. 169–187.
3. Вечірко І. О. Про деякі проблеми реалізації функцій суду в ліквідаційній процедурі. *Санація та банкрутство*. 2016. № 3–4. С. 188–193.
4. Господарський кодекс України : Закон України № 436-IV від 16.01.2003. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15> (дата звернення: 15.03.2024).
5. Грабован Л. І. Погашення вимог кредиторів у процедурі банкрутства. Теорія і практика : монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 308 с.
6. Даньків Й. Я., Веселовська Я. І. Фінансово-економічний аналіз передінвестиційної стадії інвестиційного проекту. Національна безпека у фокусі викликів глобалізаційних процесів в економіці. III-тя Міжнародна наукова Інтернет-конференція, 15–17 лютого 2019 року. Національна академія управління. Київ – Баку. С. 54–57.
7. Жуков С. В. Проблемні питання визнання недійсними правочинів боржника у справі про банкрутство. *Актуальні проблеми процедур банкрутства в Україні та міжнародний досвід врегулювання неплатоспроможності*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 18.10.2019). С. 51–64.
8. Кодекс України з процедур банкрутства : Закон України № 2597-VIII від 18.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 15.03.2024).
9. Криклива М. О. Методи оцінки ефективності інвестицій в сучасних умовах ведення бізнесу. *Молодий вчений*. 2019. № 1 (65). С. 216–218.
10. Лист Міністерства фінансів України «Щодо особливостей відображення в бухгалтерському обліку витрат» № 31-11410-07-10/18732 від 29.06.2016. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1705201-16#Text> (дата звернення: 15.03.2024).
11. Мандичев Д. В. Правове регулювання запобігання корупції у діяльності арбітражного керуючого. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 9. С. 98–102.
12. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998 № 22. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0214-98#Text> (дата звернення: 15.03.2024).
13. Орлик О. В. Оцінка ефективності інвестиційних проектів та критерії їх вибору. *Науковий вісник*. 2008. № 11 (67). С. 79–90.
14. Податковий кодекс України : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 15.03.2024).
15. Поляков Б. М. Правові проблеми регулювання неспроможності (банкрутства) : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.04. Донецьк, 2003. 436 с.
16. Поляков Р. Б. Формування активу та пасиву юридичної особи – боржника у процедурі банкрутства (неспроможності) за законодавством України і Німеччини. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія : *Юридичні науки*. 2022. Т. 33(72), № 3. С. 14-22. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_law_2022_33\(72\)_3_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_law_2022_33(72)_3_5).
17. Порядок та методологія проведення оцінки інвестиційного проекту із значними інвестиціями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 312 від 12.03.2024. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/312-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.03.2024).
18. Пригуза П. Д. Огляд деяких проблем застосування права банкрутства в Україні – потрібен злам парадигми. *Вісник господарського судочинства*. 2011. Вип. № 2. С. 131–138.
19. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII (у редакції від 10.10.2022). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 15.03.2024).
20. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 15.03.2024).